

nes Ankomst afventes, dog uden at risikere Overvintring.

Den Strækning, som Baadene skal tilbagelægge langs det ubekjendte Stykke af Kysten, er i lige Linje omtrent 120 danske Mil. Dersom Isforholdene 1892 ere saa uheldige, at „Hekla“ ikke kan komme ind til Angmagsalik, eller Skibet har maattet forlade dette Sted forinden Expeditionens Ankomst, da overvintrer denne i 1892—93 hos Hedningerne, som Kapt. Holm traf, og gaaer da i Sommeren 1893 med Baadene sydpaa og om til Vestkysten.

Expeditionen tæller ni Medlemmer. Prlt. *Ryder* har gjentagne Gange været i Grønland. I 1882—83 deltog han i den af nuværende Bestyrer for det meteorologiske Institut, Cand. mag. *A. Paulsen* ledede Expedition, der, som Led i Rækken af de Expeditioner, som forskellige Lande afsendte til arktiske Egne, anstillede meteorologiske Iagttagelser i Godthaab. I 1884 deltog Prlt. *Ryder* i Krydsøren „Fylla“'s Togt under Kommandør *Norman* til Vestkysten af Grønland og det følgende Aar i en Expedition til Vestkysten under Kapt. *Jensen*. Endelig ledede han i 1886—87 til Egnene nordfor Upernivik en Expedition, der i forskjellig Retning bragte smukke Resultater.

De øvrige Deltagere ere: Premierløjtnant i Flaaden *Vedel*; Student *Bay* som naturkyndigt Medlem; *Johan Petersen*, en af de to Brødre, der som Tolke deltog i Kapt. *Holms* Konebaadsexpedition 1883—85; Underkanonér i Marinen *Ancker*; en grønlandsk Fanger; en dansk Matros og Tømmermand *Threns* samt to norske Fangstmænd fra Hammerfest. Endvidere ville Studenterne *Hartz*, der to Gange har deltaget i Expeditioner paa Vestkysten, og *Deichmann* deltage i Skibets Rejse iaar, henholdsvis som Botaniker og Entomolog.

Expeditionen medfører et betydeligt Materiel. Til Overvintringen ved Kap *Stewart* medbringes et af Tømmermester *Kyhn* bygget Hus. Det er 13 Alen langt og 6 Alen bredt og har til Beboelse to, omtrent $3\frac{1}{2}$ Al. høje, ved en Gang adskilte Stuer; den ene af

disse er forsynet med Kakkelovn, den anden med Komfur. Udenom Huset, der har dobbelte Vægge, lægges en grønlandsk Mur af Jord og Sten for at lune og støtte. Taget er beklædt med Tagpap ligesom ogsaa Ydervæggene; Gulv og Vægge indvendig ere beklædte med Linoleum.

I Nærheden af Beboelseshuset rejses to mindre Træbygninger, indrettede til at tage astronomiske og og magnetiske Iagttagelser.

Baadene, der have Mast og Sejl, ere 23 Fod lange og 6 Fod brede og byggede af Eg hos Baadebygmester *Sanne* i Arendal. Bemandingen paa hver Baad, der kan bære en Vægt af 4000 Pund, er bestemt til tre Mand. Desuden medfører Expeditionen en Dampschalup navnlig til Anvendelse paa Kysten iaar.

Slæderne ere byggede af Asketræ af Snedkermester *Christiansen* i Telemarken, den samme Mand, som forfærdigede de ypperlige Slæder, som Dr. *Nansen* lod forfærdige til Rejsen over den grønlandske Indlandsis.

Expeditionens Medlemmer ere ens udstyrede med Skindklæder og Uldtøj o. s. v., og til Brug paa Baad og Slæderejser have tre Hundeskindsoveposer à tre Mand.

Hvad Provianten og Spritkogeapparaterne angaaer, da ere disse Sager som paa de seneste Polarexpeditioner. Provianten, der er fra *Beauvais*, bestaaer for en stor Del af Pemmikan — tørret dansk Oxekjød, presset til Kager, halvt saa store som en almindelig Mursten; Kjødbiscuits; Kjødchokolade — Chokolade med Kjødpulver; antiskorbutiske Midler, forskellige Konserver o. s. v. o. s. v. Proviantbeholdningen ventes kompletteret med fersk Kjød ved Jagt paa Sælhunde, Rensdyr, Moskusoxxer og Søfugle.

Expeditionen har en fortrinlig Forsyning af Instrumenter til Opmaaling, astronomiske, hydrografiske og meteorologiske Observationer.

Af det Anførte fremgaaer, at Expeditionen muligen vil kunne vende tilbage næste Efteraar, men at den ogsaa vil kunne trække ud til 1893. Gid Held og Lykke ledsage den!

Mindre Meddelelser.

Noter til Zeni-Beretningen. Som paavist, falder Zeni-Beretningen i to Dele, en historisk Del om *Nicolo Zeno's* Æventyr i Kanalegnene og deromkring og en uhistorisk Del, der er sat sammen af *Nicolos* yngre Navnefælle.

Den historiske Del af Beretningen er et gammelt og

interessant Dokument, men kræver for at komme til sin Ret en meget indgaaende Kommentar. Hvad jeg har at føje til mine tidligere kommenterende Bemærkninger, indskrænker sig imidlertid til følgende magre Noter:

1. Broas maa være *Brouage* indenfor Isle d'Oleron i en

Egn, der var en Hovedscene for Jarlen af Arundels Bedrifter i Aaret 1388. Brouage er aflagt paa en Portulan fra Slutningen af det 14. Aarhundrede.⁵⁾

2. Thomia er kun en Forvanskning af *Thermæ*; St. Thomas-Hospitalet ved Baths varme Kilder nævnes derimod i *Holinshed's* Kronike.

3. Udgangspunktet for Bemærkningerne om Bygningsstenen ved St. Thomas-Kirken har vistnok været en Omtale i de gamle Zeni-Dokumenter af den bekendte Bath-Oolith, hvoraf næsten alle Bygninger i Bath ere opførte.

4. Det er muligt, at der i de gamle Zeni-Dokumenter har været omtalt Korakler paa Severn; men det er rimeligere, at den yngre Zeno, der flyttede St. Thomas-Kirken op til Grønland, har hørt noget om Grønlandernes Læderbaade^{**}) og derfor har skudt Beskrivelsen af Læderbaade ind i Skildringen af Egnen omkring St. Thomas-Kirken.

Den anden Del af Zeni-Beretningen viser sig at være mere sammensat i sin Konstruktion, end jeg tidligere antog, og er end Koloriten i Beskrivelsen af de fremmede Lande tagen fra Beretninger om Opdagelsesrejserne til Amerika, saa er paa den anden Side Sammenstillingerne: Trin—Trinidad og Icaria—(nsula) Cariay forkerte, thi Trin er det af Nordenskiöld nylig fundne Grønlandskaarts *Trin* eller *Trui*, og Kilden med Beg synes laant fra *Gomara's* Efterretninger om Island, medens Icaria maaske bliver, hvad Forster mente den var, Irland, eller endog mere bestemt Kerry i Irland.

Det viser sig nemlig, at Navnene *Lesporidirlanda* og *Drogeh* findes aflagte paa gamle Portulaner paa Irlands sydvestlige Hjørne, og der kan næppe være Tvivl om, at

Lesporidirlanda = Estotilanda, og
Drogeh = Drogio,

saa meget mindre som den paagjældende Del af Irland (Kerry og Egnen deromkring), bortset fra Island, er Europas yderste Vesten. Der rejser sig derfor det Spørgsmaal: Kan der ikke i den uhistoriske Del af Zeni-Beretningen være gjemt en lille sand Kjærne om et Besøg i Irland, et Spørgsmaal, jeg imidlertid foreløbig ikke tør indlade mig paa at besvare.

Den yngre Zeno fortæller jo, at han ved Aflæggelsen af Zeni-Kaartet har benyttet et af Tidens Tand medtaget *Carta da navigare*. At dette Besejlingskaart har været en Portulan, hvorpaa Kanalegnene have været aflagte, og at det er fra dette Kaart, at Estotilanda og Drogio ere tagne, er i Følge det Foregaaende højst sandsynligt, og det bliver altsaa paa gamle Portulaner over Kanalegnene, at man med størst Udsigt til Held vil kunne lede efter Hovedmassen af Navnene paa Zeni-Kaartets Frisland.

Har nu overhovedet denne Zeni-Beretning været al den Diskussion værd, der har staaet om den; hvad har denne Diskussion været andet end et Stridsmaal om Kejserens Skjægt?

⁵⁾ Andrea Bianco's Portulan findes i *Brown's* „Calendar of State Papers etc.“ Bind I; de andre benyttede Portulaner findes hos *Sontarem*.

^{**}) Grønlandernes Baade omtales i Midten af det 15. Aarhundrede af Mestersangeren Beheim i Beretningen om sin Rejse i Danmark og Norge, af hvilken Beretning der findes Uddrag i et af de ældre Bind af (dansk) „Historisk Tidsskrift“. Senere omtales Grønlandernes Baade, som bekendt, af Ziegler og Olaus.

Dette Spørgsmaal besvares bedst ved en Fremstilling af Zeni-Beretningens Betydning i Geografiens Historie.

Saa snart Beretningen var udkommen, kappedes Dattidens største Geografer om at lyse den i Kuld og Kjøen, og den fik derved enestaaende Betydning for tidligere Aarhundreders Opfattelse af det nordlige Atlanterhav og tilgrænsende Egne. Den gav Anledning til en Række af de største geografiske Vildfarelser, navnlig til Frobisherstrædets Henlæggelse til Grønland og til Østerbygdens Hensættelse til Grønlands Østkyst. Med sine „Oplysninger“ om Grønland spiller den ind i næsten alle de mere omfattende Værker i Grønlands-Litteraturen, endogsaa i Egede's „Perustration“ og i „Grønlands historiske Mindesmærker“. Og i sine længst udløbende Skud sætter den endnu friske Knopper; det er saaledes den, der historisk ligger til Grund for den vrang Mening, at Grønland er en af Is sammenkittet Øgruppe og ikke en kontinental Landmasse, en Mening med meget vidt rækkende Konsekvenser. Zeni-Beretningen har kort og godt en umaadelig Betydning i Geografiens Historie, Ukrudt forstaaer jo at brede sig.

En Beretning af saa stor Betydning i Geografiens Historie maatte, saa vidt mulig, trækkes frem af det Mørke, hvori dens Oprindelse tabte sig. — Zeni-Diskussionens Vidtløftighed og hele Karakter er et Udtryk for det Arbejde, denne Fremdragnings har kostet.

Peter Eberlin.

Kjendte Aztekerne Fiskekroge før Evropæernes Ankomst? I min Afhandling „Bidrag til Kjendskabet om Eskimoernes Herkomst“ omtaler jeg S. 24, at der paa *Santa Cruz'* Kaart ses fem Mænd, som fra Kano fange ved Hjælp af bøjede Stænger, samt at *Dahlgren* i „Ymer“ 1889, S. 26, antager, at disse ere Medstænger, medens jeg angiver mine Grunde, hvorfor jeg antog, at de vare de af *Sahagun* omtalte Fuglesnarer, der vare indrettede ligesom de Fuglesnarer, der endnu anvendes ved Angmagsalik til Rypefangst. *Dahlgren* har i den Anledning haft den Godhed at tilskrive mig følgende:

— — — Deremot tror jag ej att man får draga några bestämda slutsatser om obefintlighet af det han (*Sahagun*) *icke* omnämmer, och särskildt gäller detta, enligt min förmening, fiske med krok. Åtminstone en af de ifrågavarande figurerna på *Santa Cruz'* karta har bestämdt i sin hand ett metspö med ett fiskliknande djur på kroken. Tyvärr har på *facsimilet* metrefven blifvit afbruten och den starka förminskningen har gjort att man ej kan se om fångsten gäller fogel eller fisk. På originalet är dock allt detta fullt tydligt. Jag hyste emellertid ganska stor tvekan, då jag nedskref orden om mexikanernas *fiske*, ty jag har set alldeles motsägande uppgifter om förekomsten af fisk i den salta *Texcoco* sjön. I sötvattenssjöarna och kanalerna finnas en liten fiskart, som fångas i stora massor, antagligen med häf, men huru kan det vara i en sjö med ända till 13 proc. salthalt i vattnet? Jag har tänkt på att de djur, som här likna fiskar, kunna vara den egendomliga *axolotten*, hvilken ju också användas till föda, men vet ingenting med säkerhet, annat än att originalkartan tydligt visar åtminstone en man med ett metspö, på vars ref hänger ett sprattlande djur, närmast liknande en fisk. — — — Jag beklagar att *facsimilet* så illa återgifvar originalet, hvilket i denna del är